

Registered at the G.P.O. Sydney
for transmission by post as a
periodical.

"THE GLOW"

Slovene fortnightly
newspaper in Australia

90 Queen Street,
Woolahra (N.S.W.)
Telephone: FB 4256

VOL. 3 - No. 6
MARCH 25, 1959

Za

AMERIKA NE PRODA BERLINA

London, 19. marca (AAP) - Sovjetski premier Hruščev je izjavil danes da bo ZSSR storila vse, kar je v njeni moči, da bodo razgovori za Berlin in Nemčijo uspeli.

"Zelimo, da bi zahodne države sedle z nami za mizo. Če imajo kakršenkoli pameten uvideven predlog, ga bomo pripravljeno proučevati," je rekel novinarjem.

Hruščev je izjavil na tiskovni konferenci, da je ZSSR pripravljena sprejeti 11. maj kot dan za konferenco velesil, vendar bi imel rajši, da bi bili pred tem vrhunski razgovori.

Zahod, posebno Amerikanci so pokazali popolnoma jasno, da se ne bodo umaknili iz Berlina kljub sovjetskim grožnjam.

Prezident ZDA Eisenhower, ki je govoril preko TV 17. marca zvečer, je dejal, da ima Amerika na izbiri tri možnosti, kar se tiče berlinske napetosti:

1. Pustiti se plašiti in se odpovedati pravicam in dolžnostim, ki jih je pridobila z življenji ameriških

in zavezniških vojakov.

2. Možnost vojne, katero je Amerika bila prisiljena prikazati svetu.

3. Pogajanja.

Amerika ne more nabaviti miru s tem, da bo prodala 2 milijona Berlinčanov Sovjetom.

Amerika ne more pristati na nobeno trajno in prisil-

SOVJETI V AVSTRALIJI

Brisbane, 17. marca. — Danes so uradno naznanili, da bosta Avstralija in Sovjetska zveza ponovno vzpostavili diplomatske odnose.

ZSSR je zaprla svojo ambasado 1.1954 ob času špijonažne afere Petrov.

no razdelitev nemškega naroda.

Amerika ne more dopustiti nobenemu narodu, da prelomi mednarodne sporazume, kadarkoli mu to ustreza.

Sovjeti in Nasser

Sovjeti so poslali iraški vladi £50.000 pomoči, s čimer so hoteli jasno pokazati, da so na strani Kassemovega režima, ki ne mara ničesar slišati o združitvi Iraka z Združeno republiko Egipta in Sirije.

Že na 21. kongresu komunistične partije je Hruščev napadal Nasserja zaradi preganjanja egiptskih in sirijskih komunistov. Sedaj pa je prepad med nekdanjima zaveznikoma šir-

roko odprt.

Soviete je še posebej razjezil lep sprejem, ki ga je Nasser priredil Titu.

Diplomatski dopisnik "Middle East News Agency," ki jo smatrajo za Nasserjev glasilo, piše: "Hruščevo kritiziranje dokazuje, da se odprto vmešuje v arabske zadeve, z namenom da bi privedel arabske dežele pod svoj vpliv. Pri tem uporablja iraško republiko kot zagozdo."

TIBET HOČE SVOBODO

London, 19. marca (AAP) - Po poročanju londonškega "Daily Expressa" je nacionalistična Kitajska v zelo dobrih stikih s tibetskimi uporniki, ki jim z letali pošilja orožje in municijo.

Dopisnik istega lista pravi, da so tibetski uporniki obkolili okoli 1000 rdecih kitajskih vojakov južno od

Brahmaputre. Če so poročila točna, so ti komunistični okupatorji na poti k sestradanju. Napori, da bi jih osvobodili iz tibetskega obroča, so bili dosedaj zaman.

Čiangkajšek je poslal Tibetancem orožje, radio oddajne postaje in tehnično osobe.

Pretekli teden so indijski časopisi pisali, da je okoli 8.000 mož iz plemena Khamba za hrbotom komunistični kitajski vojski. Indijska vlada je v zadnjih petih mesecih skušala prikriti novice o bojih v Tibetu, ker se noče zameriti rdeči Kitajski.

Indijci, ki že dolgo niso več naklonjeni Peking, se bojijo, da bodo rdeči Kitajci prav lahko dobili izgovor za intervencijo proti tibetskimi upornikom, če se bodo ti umaknili na indijsko ozemlje.

HOW MANY WOGS?

Ministrski predsednik Avstralije Mr. R. Menzies je govoril 13. marca v North Sydneyu v okviru volivne kampanje v državi N.S.W. Nekdo v občinstvu ga je venomer motil z medvzkliki.

Ko je med drugim Mr. Menzies omenil, da je Avstralija prekoračila številko prebivalstva nad 10 milijonov, je isti motilec vprašal: "How many wogs?"

(Wog je avstralska psovka za evropske priseljence)

Hitro kot vedno, je Menzies odvrnil:

"I hear only one!" (Slišim samo enega.)

POD SLOVENSKIMI VRHOVI

SLOVENE
(NORTH YUGOSLAV)
MOUNTAINS

ZA LASTNI KROV

Na pobudo odbora Slovenskega društva Sydney in z odobrenjem 3. rednega društvenega občnega zbora v februarju t. l. je bila ustanovljena delniška družba pod imenom "Slovene Dom Pty Ltd.," ki ima za smoter nakup posestve, poznan najširšemu krogu rojakov pod imenom Slovenski dom Sydney.

Registracija družbe bo končana v prvi polovici meseca aprila. Nujnost koraka za čimprejšnjo nabavo doma zahteva dejstvo, da bo najemninska pogodba z lastniki posestva potekla ob koncu junija 1959.

Cena posestva še ni točno določena, zagotovljeno pa je bilo, da se bo sukala okoli £10.000. Potrebno predplačilo, depozit bo približno tretjino nabavne cene.

Mnogi rojaki vedo, koliko truda, prostovoljnih ur dela in slovenskega denarja je bilo vloženo za popravila in izboljšanja same

zgradbe. Nemala zahvala za pionirsko delo gre č. g. patru Bernardu Ambrožiču, ki je pred tremi leti povedel akcijo, da pridejo Slovenci do svojega doma.

Ni potrebno posebno naglašati nujnosti posedovanja lastnega slovenskega doma v tujini, zato bo v čast slehernemu rojaku, da doprinese svoj delež za obstoj slovenske hiše v Sydneyu ali kjerkoli drugod po Avstraliji.

Nakup doma mora biti odločen v nadaljnjih treh mesecih, zato bo potrebna odločna akcija, ce hočemo obdržati svoj lastni krov ter s tem dokazati, da Slovenci tudi kot skupnost nekaj pomenimo.

Podrobnosti o pravilih družbe in način zbiranja kapitala bodo objavljeni v najkrajšem času.

ODBOR
SLOVENSKEGA
DRUŠTVA
SYDNEY

27. marca 18 let kasneje

27. marca pred 18 leti je bil v Beogradu izvršen puč pod vodstvom generala Simoviča. Dva dni prej je vlada Cvetković-Maček podpisala pakt z osjo Rim-Berlin, ki je zaradi nekaterih poniževalnih pogojev vzbudil precej ogorčenja po vsej državi. Pučisti niso samo pomedli z vlado, temveč tudi odstranili kneza-namestnika Pavla in postavili mladoletnega kralja Petra II. na prestol.

Takoj je bilo jasno, da je bil puč naperjen proti paktu in da Hitlerjeva Nemčija novega razvoja ne bo mirno gledala. Nemčija je bila takrat na višku svoje moči. Vsa kontinentalna Evropa je bila direktno ali indirektno pod njeno kontrolo, Sovjetska Zveza njena zaveznica. Anglija še vedno prešibka za ofenzivno vojno in Združene Države Amerike nevtralne.

Nemogoče je bilo pričakovati, da bi se Jugoslavija mogla uspešno zoperstaviti vojaškim silam osi. Zato se moramo tem bolj čuditi brezvestnosti in brezobzirnosti pučistov, ki so bili ljudje na odgovornih položajih in so se zavedali krvavih posledic, čes tem dejajem izrovejo srd nacistične Nemčije.

V IMENU

DEMOKRACIJE . . .

Z demokratskega stališča so nasilni prevrati upravičeni samo proti vladam, ki se drže na oblasti z nasiljem. Jugoslavija vsekakor ni bila vzor demokracije, vendar so njeni državljani imeli takrat možnost, da vsakih nekaj let izrazijo svoje nezadovoljstvo ni volitvah in vržejo vlado, če jim ni bila všeč.

Knez-namestnik Pavle je bil prej anglofil kot prijatelj Nemcev. Prav tako se ni moglo očitati simpatiziranja z Nemci Cvetkoviću, Mačku, ali vodstvu Slovenske ljudske stranke. Če so ti ljudje

pristali na pakt, so to storili, ker so hoteli odvrniti nesrečo.

Ironija beograjskega puča je, da je poteptal demokracijo v imenu demokracije. Demokracija se ne gradi z nedemokratskimi dejanji.

PRIMER ŠVEDSKE ZRELOSTI

Švedska je gotovo ena najbolj demokratskih držav na svetu. Vendar je tudi pristala na pogoje, ki jih je diktirala Nemčija in ki so bili enaki pogojem, na katere je pristala vlada Cvetković-Maček. Švedi niso radi požrli pogojev in so jih tudi smatrali za poniževalne. Vendar se ni na Švedskem našel nikak pučistični general, ki bi skušal prevreči zakonito vladol. Tudi če bi se našel, so Švedi dovolj zreli, da bi mu hitro povedali, kje je njegovo mesto.

Med tem ko so jugoslovanski narodi trpeli pod nasiljem okupatorjev in krvaveli v državljanski vojni, so Švedi mirno živeli naprej in drugega za drugim odpovedovali nepriljubljene pogoje, ko jim Nemčija zaradi vedno

večjih porazov na frontah ni mogla več do živega.

KOMUNISTI SO SE VESELILI PUČA

Pučisti pač niso dokazali svojega herojstva. Ko je nemški napad prišel, so strahopetno stisnili rep med noge, zbežali na varno in prepustili zapeljani narod masčevanju silam osi ter s tem ustvarili kaos, katerega je izrabilo komunistično vodstvo, da je pod krinko "osvobodilnega boja" začelo revolucijo za svojo oblast.

Zahodni zavezniki so nam zaradi lastnih interesov takrat ploskali. Kot narod ki tolerira nasilne prevrate in odstranitev zakonite vlade s pučem, smo jim pa samo dokazali da smo na nivoju arabskih ali južnoameriških držav, kjer so nasilni prevrati ustaljena metoda, kako zmenjati vlade.

Geslo pučistov je bilo: "Bolje grob nego rob." Zaradi njihovega dejanja je bilo v Jugoslaviji milijon in pol grobov, Jugoslovani so pa rob še danes.

V. M.

EVROPA JUTRI

V Muenchenu je pred nekaj meseci izšla v založbi "Sued-Ost Institut" knjiga izpod peresa Joachima Kuehla pod naslovom: "Foederationsplaene im Donauraum und in Ostmitteleuropa." V njej pisec obravnava probleme federacij v Srednji in Vzhodni Evropi in tudi našteva celo vrsto načrtov, kako se raj srednja in vzhodna Evropa uredi. Seveda so ti načrti izraz stremljenj posameznih politikov in so v skladu z interesi grup, ki jih ti politiki zastopajo.

Slovence zanimata posebej dva načrta:

1) Intermarij — katerega so po končani vojni posebno propagirali poljski krogi in se je za njega zelo aktivno zavzemalo vodstvo Slovenske Ljudske stranke. Intermarij bi naj bila nekaka konfederacija sestavljena iz Baltijske Unije (Estonska, Latvija in Litvanija), Poljske, Bele Rusije, Ukrajine, Rumunije, Madžarske, Českoslovaške (federativno urejene), Jugoslavije (tudi federativno urejene) in Grčije.

2) Alpsko-donavska federacija — katera naj bi

vključevala samo izrazito katoliške države. Slovenija naj bi bila v kantonalni zvezi s Trstom, kot to propagira Dr. Ciril Žebot v kanadski "Slovenski Državi." Vsa federacija naj bi pa obsegala Slovenijo s Trstom, Avstrijo, Madžarsko, Slovaško in Hrvaško. Torej približno bivša habsburška Avstro-Ogrska, toda brez Češke.

DR. KUCHARJEVA KNJIGA

Pred nekaj meseci je umrl Dr. Alojzij Kuhar. Med njegovo zapuščino je tudi zelo pomembna razprava o slovenski zgodovini v zgodnjem srednjem veku: "The Conversion of the Slovenes and the German — Slav Ethnic Boundary in the Eastern Alps." Delo predstavlja izvirno analizo relativno malo preštudiranih problemov slovenske zgodovine. Prav tako pomeni tudi neprecenljiv doprinos k boljšemu poznavanju Slovencev v mednarodnem svetu.

Studia Slovenica namerava izdati omenjeno razpravo v knjižni obliki. Leto dni pred svojo smrtjo je pokojni Dr. A. Kuhar sam pristal na to idejo in povedal nekaj misli in navodil, kako pripraviti tekst za izdajo. Najlepša počastitev spomina dragega pokojnika bi bila publikacija njegovega dela vsaj za prvo obletnico njegove prezgodnje smrti.

Iskrena prošnja vsem Slovencem, znancem in prijateljem Dr. Kuharja za denarne prispevke, ki bi omogočili takojšnjo oddajo rokopisa v tisk. Vsak prispevek v znesku pet dolarjev (5) in več pomeni obenem tudi prednaročbo knjige. S hitro finančno pomočjo bi bila ta akcija že sedaj omogočena.

Studia Slovenica
P.O., Box 4531
Washington 17, D.C.

bil Macmillan, naslednik Chamberlaina, ki je s svojo mlahavo politiko dal potu Hitlerjevi agresivnosti. Chamberlain se je v Muenchenu smešil z marelo, Macmillan v Moskvi s kučmo. Kljub temu je prvega napravljal dež in drugega napadel nahod.

Kdo ve, če se je Macmillan kaj naučil iz usodne napake svojega prednika ali pa bo v strahu za dragoce ne angleške kozice prodal Nemce Sovjetom in odprl Hruščevu vrata na zapad, kakor je oni prodal Čehe Nemcem in izpustil Hitlerja na vzhod.

Z gotovostjo trdimo lahko le, da je Hitler našel v Hruščevu vzornega učenca. M. A.

NEUTRUDLJIVI MACMILLAN

Macmillan je trenutno najaktivnejša osebnost v zapadnem diplomatskem zboru. Kaj žene moža v že precej več kot zrelih letih, po telesno in duševno napornem obisku v Moskvi, da si nalaga še težko breme cele vrste diplomatskih potovanj širom sveta, v tako kratkem in tako nevarnem času?

NIHČE NE ŽELI VOJNE

Prav gotovo visokemu britarskemu funkcionarju ne more biti prav pri srcu zavest, da mora njegova domovina, še pred nedavnim vajena vladanja nad eno petino sveta, igrati v zahodnem taboru le še drugo vijolino, pa tudi to še komaj, komaj. Nedvomno tudi čuti potrebo, pokazati narodu kak zunanjepolitičen uspeh pred bližajočimi se volitvami. Dejstvo pa je, da je Dullesova bolezen za trenutek ohromila amerikansko zunanjepolitično aktivnost in dala Angležem priložnost potisniti v ospredje njihove poglede na svetovni položaj, kar je Macmillan z vso prisotnostjo duha izkoristil. Vprašanje je le, če je angleško pojmovanje mednarodnega položaja jasnejše in bližje resnici, kot amerikansko.

Nihče si ne želi vojne.

Ne Amerikanci, ne Angleži in ne Sovjeti, da o drugih sploh ne govorimo. Sibe kaj močan, vsak narod ima od vojne več izgube kot koristi, razen v primeru, da je napaden in prisiljen braniti svojo svobodo. Svoboda je gotovo vredna več, kot življenje samo in vse materialne žrtve. Odkod torej današnja mednarodna napetost in strah pred vojno, če ni še nihče napaden in tudi nihče noče pričeti vojne?

Odgovor je kaj enostaven. Kdor je zadovoljen s tem, kar ima, ne postavlja zahtev. Postavlja jih tisti, ki hoče več. Komunistem zahteva zase vse in ne privoščiti nikomur ničesar, niti golega obstoja ne. Država, zgrajena in usmerjana po tem sistemu, mora torej zahtevati več in več. Spretnosti njenih voditeljev je prepuščeno le, da poiščejo pravo priliko in primeren trenutek. Hruščev ju je našel zdaj v Berlinu, kjer je njegov položaj neprimerno trdnjši od položaja zapadnih demokracij in postavil je zahtevo. Ne želi si vojne in ve, da si je tudi njegovi nasprotniki ne žele. Vendar zahteva in grozi. To je igra hladnega razuma in dobrih živcev. Komur se razumski

odpor do vojne izprevrže v strah pred njo, je izgubil.

BERLINU BI SLEDIL BONN, PARIZ . . .

Hruščev računa na svoj strateško in psihološko jačji položaj v Berlinu in pričakuje, da bo zapadnim silam mir več vreden od Berlina, kar je vsekakor res za onega, ki se ne zaveda, da bo Berlinu sledil Bonn in temu morda Pariz itd. Izgleda pa, da se Dulles tega zaveda, kakor tudi dejstva, da se tudi Sovjetom ne izplača spuščati v vojno zaradi pičle polovice velemesta in da more torej mir rešiti samo nepopustljivo stališče zahoda in sicer prav zdaj v vprašanju Berlina. Alternativa temu je le kapitulacija pred Sovjeti ali v najboljšem slučaju kompromis, ki ni nič drugega kot polovična kapitulacija. Vsak primer popuščanja s strani zahoda, pomeni za Sovjetsko zvezo ugoditev najmanj polovici njenih zahtev, do katerih nimajo nikakih pravic, za zahod pa čisto izgubo.

CHAMBERLAIN IN MACMILLAN

Toda Dulles je v bolnici in vodstvo zapadne politike je z veliko vnemo pogra

"ŽAR"

Slovenski polmesečnik v Avstraliji

Urednik: Ljenko Urbančič

90 Queen Street,
Woollahra (N.S.W.)
Telephone: FB 4256

List izhaja vsakega 10. in 25. v mesecu

Naročnina £2 za 24 števil
Izdaja "Žarov" konzorcij
Predstavniki: Karel Kodrič

6 Khartoun Street
West Footscray, Victoria

Printed by ITAL-PRINT
4 Denby Str. Marrickville
Phone: LM 8908

Brez komentarja

Novogoriška tržna inšpekcija ugotavlja, da so pri "Grosistu Gorica" prodaja li razne artikle po zvišanih cenah, ne da bi jih predhodno odobril pristojni urad za cene. Tako so prodajali čokolado v prahu nemesto po 630 dinarjev po 650 dinarjev za kg. Enopepinske čokoladne plošče bi morali prodajati po 710 dinarjev za kg., prodajali so jih pa po 30 dinarjev dražje na kilogramu. Marmelado, ki bi jo morali prodajati po 170 dinarjev, pa so jo prodajali po 200 dinarjev za kg.

Tudi tovarna usnja v Mirnu je prodajala svoje prijavljene izdelke po višjih neodobrenih cenah in s tem iztržila 21.778 dinarjev. Prodala je tudi za 16 milijonov 659 tisoč dinarjev novih izdelkov, za katere še ni imela odobrenih cen, in za 11 milijonov 165 tisoč dinarjev raznega blaga, (mastne krasine, barvane kožine, galantarije in cepļencev ne da bi imela za to blago fiksne cene.

Mizarstvo "Iztok" v Mirnu se je ukvarjalo z nedovoljeno trgovino z artikli, ki jih potrebujejo sorodna trgovska podjetja. Tako je prodajalo podjetje "Mizar" iz Volčje drage kv. meter furnirja 10 dinarjev dražje kot bi smelo. Prav tako je odpadli brusni papir, vračunan že v proizvodne stroške, prodajalo po ceni, višji od nabavne. S tem si je podjetje ustvarilo nedovoljen dobiček.

Tudi Kmetijska zadruga Bovec je oškodovala potrošnike za 34.873 dinarjev, s tem da je prodajno ceno otrobov nedovoljeno zvišala. Prodajalna v Koritnici je prav tako na nedovoljen način pridobila 9.560 dinarjev pri mlevskih izdelkih. Prodajalna v Logu pod Mangartom je prodajala dražje koruzni zдроб, sol, koruzo in koruzno moko,

prodajalna v Čezsoči pa otrobe, oves in koruzo.

Kmetijska zadruga Vrhpolje je do nedavnega odkupovala žganje po 180 dinarjev nad določenimi odkupnimi cenami. Pravijo tudi, da idrijski gostinci lahko kupijo mošt pri Vinarski zadrugi v Vipavi; ne taksirani mošt po 87 dinarjev za liter, če pa ga naroče v kleti iste zadruge v Idriji, ga morejo plačati 18 dinarjev dražje. Ali je takšna razlika upravičena, so stroški prevoza zares tako visoki? "se vprašujejo. Kdo!?"

TOVARNA KARTONA V KOLIČEVEM

Ena največjih tovarn kartona v Količevem pri Domžalah bo dobila velik stroj iz Avstrije; letos je podjetje dobilo večje investicijsko posojilo za pomembno povečanje tovarne.

3500 KM NA URO

V Bristolu so razstavili model potniškega letala, ki naj bi vzletelo 11968. To raketno letalo bo vozilo s hitrostjo 3500 km na uro in bo lahko prevažalo 150 potnikov naenkrat.

VELIKI APETITI MALIH LJUDI

Naravnost neverjetno je, kako živo lahko vsak dogodek iz sedanjosti spomni na čase, za katere mora biti duševno zdrav človek prepričan, da so že davno prešli.

To, kar v zadnjih mesecih pišeta bolgarski in albanski tisk, je brez dvoma eden takih dogodkov. Saj ne, da bi se zapletali z njimi v polemiko, najmanj mi, ki smo le emigracija naroda, o katerem Bolgari in Albanci razpravljajo. Bili so časi, ko so velisile z vso pravico in z vzvišenim nasmeškom tudi-govorile o Balkanu kakor o sodu smodrika. To pravico si zdaj sme lastiti samo Sovj. Zveza.

Ni, da bi se kdo razburjal, če pride, recimo, kak albanski general na uradni obisk v Peking, pa še ne utegne dobro stopiti s stopnic, ki vodijo iz letala, in že na vsa usta zmerja jugoslovanske "revizionistične izdajalce." To je pač tako: vsak po svoji! In mi v emigraciji smo živa priča "Titovega revizionizma!" —sicer bi bili doma. Tudi ni, da bi se kdo razburjal, če se, denimo, kakemu visokemu bolgarskemu funkcionarju zazdi, da je treba pripovedovati o "protibolgarskih kampanijah," ki jih, bojda, kar drugo za drugo netijo v naši nesrečni Jugoslaviji. Dobro, tudi o tem ima vsakdo svoje mnenje, ali so Makedonci Makedonci ali Bolgari!

Naj si pač Bolgari mislijo svoje—da le Makedonci smejo v narodnostnem vprašanju misliti svoje. A drugače je, če se nekdo v Sofiji spomni, da je med

vojno položilo življenja na jugoslovanskem ozemlju 32 tisoč vojakov—bolgarskih vojakov. Vse prav: Za koga in na čigavi strani? Tako pravico si smejo lastiti i Nemci i Italijani, ki so se borili proti jugoslov. narodom. Bolgari trdijo, da si vsled teh velikih žrtev smejo lastiti pravico za dokončno osvoboditev bratov Bolgarov, (Makedoncev!) ki žive v Jugoslaviji. Tega sicer še niso rekli na ves glas, a potrpiamo. Ne bi bilo čudno, če bi čas razjasnil zaenkrat še megleno besede.

In če v Tirani pripovedujejo, da so pri graditvi socializma ves čas dobivali le polena pod noge (najbrž v obliki tistih bajnih milijonov, ki jim jih je Tito poklonil kot dar svojega naroda!) In da Jugoslavija krvavo zatira albansko narodnostno manjšino 700 tisoč ljudi, ki da si na vse kriplje želijo v Albanijo. To je že kar jasna zemeljska zahteva, ki spominja na čase balkanskih vojn. Ne glede na socialistično preobleko, kajti komunisti so "proti vojnjam."

O tem res ni treba izgubljati besedi, na srečo. A nekaj je: zdaj večkrat veliko pišejo o vlogi majhnih držav in podobnem. Kaj ko se SZ postavlja za zaščitnico majhnih narodov pred požrešnim jugoslovanskim imperializmom in da so te besede le prvi uvod v razpravo. Prvič so se vse te stvari do potarkosti enako odigrale že za časa Josefa Visarionoviča-Stalina!

Še bo ravs, socialistični ravs...

IZ DOMOVINE

LANSKOLETNI TURIZEM V SLOVENIJI

Po statistikah turističnega biroja za Slovenijo je bilo v 25 najvažnejših turističnih krajih Slovenije do meseca septembra zabeleženih 199.150 prenočitev (za 14% več kakor v prejšnjem letu), pri čemer je odpadlo 47.830 prenočitev na inozemce. Dobro, da se je še ob kraju sezone, v septembru, odrezal Bled, ki je imel v tem mesecu še 23600 prenočitev (za 41% več kakor v l. 1957) in to predvsem zaradi večjega obiska inozemcev. V Bohinj, kjer so v l. 1957 v septembru sezono že zaključili, so lani zabeležili še 8870 prenočitev. Isto velja za Bovec, Sočo, Trento ter Rateče-Planica. Portorož, ki ima daljšo sezono kakor klimatično gorski kraji, je imel v septembru še 24800 prenočitev. Slabši promet pa so imeli na Jezerskem, v Kranjski gori in na Jezerskem.

PRIPRAVE ZA VELIKO ELEKTRARNO V TREBIŠNICI

Pred kratkim so začeli pripravljati dela za zgraditev hidrocentral na Treva centrala bo zgrajena v bližini Grančareva, nedaleč od Trebinja, druga pa ob morski obali 15 km od Dubrovnika.

Voda iz ogromnega zbirnega bazena bo namakala 11.000 ha plodne zemlje, obe centrali skupaj pa bosta dali okrog 2 milijardi kilovatnih ur energije na leto ali tretjino sedanjih letnih proizvodnje energije v Jugoslaviji. Kot smo rekli, ta sistem bo imel dve centrali in prva faza graditve obeh central naj bi bila dovršena do l. 1964. Za zgraditev tega sistema, ki bo pomemben za tamkajšnje poljedelstvo, bo potrebnih okoli 34 milijard dinarjev.

JUGOSLOVANSKE LADJEDELNICE IMAJO DELO

Jugoslovanske ladjedelnice imajo precej naročil, tako da bodo delale z vso zmogljivostjo vse letošnje leto. Jugoslavija ima sedaj 17 pomembnejših obmorskih ladjedelnic in večina izmed njih se je že kar dobro uveljavila z deli za inozemstvo.

Med največjimi ladjedelnicami je splitska. Letos je ta ladjedelnica pričela izdelovati novo vrsto zelo

velikega tankerja z nosilnostjo 20 tisoč ton. Podobne tovarne ladje bo izdelovala tudi puljska ladjedelnica. Obe ladjedelnici imata v načrtu, da bosta v prihodnosti izdelovali celo največje ladje z nosilnostjo 30 tisoč do 35 tisoč ton. Reška in puljska ladjedelnici izdelujeta tovarne ladje z nosilnostjo 12.540 ton tudi za Indijo.

SOČA JE BILA 150 KM DALJŠA

V davnini je bila Soča daljša reka. Njeno ustje je bilo okrog 70 km zahodno od sedanjega otoka Malega Lošinja. Morska obala je bila namreč precej nižje na jugu. Ze dolga tisočletja se spušča morsko dno na naši strani, medtem ko se na italijanski dviga. Zato so mnogi najvišji vrhovi nekdanjega kopna postali otoki, kraške doline pa so postale morsko dno. Potopile so se precej dolge rečne doline dalmatinske Krke, Cetine in Zrmanje. Prav tako je zdaj hercegovska Neretva mnogo krajša, kakor je bila v davnini, ko je bilo njeno ustje daleč naprej od sedanjih Ploč.

Soča je v davnini bila še okrog 150 km dalje od sedanjega ustja ob zahodni istrski obali.

SVINJSKE KOŽE UVAŽAJO

Usnjarska industrija v domovini je letos morala uvoziti 600 ton svinjskih kož v vrednosti 140 tisoč dolarjev, medtem ko v klavnicah odirajo le 13,3% zaklanih prašičev. Vsako leto zakoljejo v klavnicah nad milijon prašičev. Če bi jih odirali vsaj polovico, bi bilo dovolj domačih kož.

Gospodarstveniki menijo, da bi bilo to zlahka doseči, če bi bile cene svinjskih kož primernejše — v ugodnejšem razmerju med mesom in slanino.

ZLATA KOLAJNA

Po vojni so Vipavci obsadili mnoge vinograde z žlahtnimi trtami. Za časa italijanske okupacije se jim to ni izplačalo, ker bi ne zmogli močne južnjaške konkurence, ki jih je silila. da so gojili nežlahtne trte, ki so obrodile v količini. Zdaj je drugače.

Vinarska zadruga iz Vipave je prejela zlato kolajno za merlot ter poleg tega še srebrno kolajno. Prav tako je bil nagrajen tudi F. Sluga iz Štjaka za vino tokaj.

★
**Podprite
akcijo
za dom
v Sydneyu!**
★

Kot smo ze poročali, se te dni mudi na počitnicah v Sydneyu g. Rudolf Marin, lovec na krokodile v Novi Gvineji. Marin je 29letni Mengšan srednje postave. V Sydneyu je bil taxi šofer, potem je odšel v Novo Gvinejo in delal kot "first machinist" na 150 tonski obalni ladji. Kasneje je stopil v partnersko zvezo s poznanim lovcem na krokodile Tomom Hollandom. Imeli so 50 tonsko ladjo ter 14 črnih pomočnikov. Lovili so krokodile v Fly River okoli Daru, 300 milj od Port Moresby. Z ladjo so šli tudi do 750 milj proti toku reke.

Kaj pravi Rudi Marin o krokodilih? Prvo: delijo jih v dve vrsti. Slanovodne in sladkovodne. Prvi imajo zaradi slane vode boljše, pomeni dražjo kožo. Kože izvažajo v Evropo in Ameriko in jih prodajajo po 8/- palec (morske) in 5/9 palec (sladkovodne) Krokodilje kože merijo na trebuhu. Najmarjši krokodili

JOJ, JOJ, KROKODILI!

Foto Kovačič

"Joj, totj krokodil!" je vzkliknila naša Štajerka Marija Kovačičeva, ki stoji druga z leve. Podpredsednik sydneyškega društva g. Alojz Sevnik, ki stoji na skrajni levici pa se zanima bolj za fotografa. Prekmurski rojak g. Jože Zakoč takih zverj ni videl v Murski Soboti in se sramežljivo skriva za go. Marijo Golobrančev, ki ji krokodil ni prav nič mar. Društvene kulturne referentke gđc. Tončke Vodopivčeve pa ne more strašiti vsak na-

tlačen plazilec, zato se tudi ne boji za svoje prste. Ljenko Urbančič se med tem ukvarja z mislijo, kakšna bo slika za ZAR. Polega njega pa je junak večera— sam Rudolf Marin, ki momlja: "Kaj bi tisto, takih mi polovimo na ducate v enem večeru." Na skrajni desnici je društveni gospodar g. Mitja Kušar. Kot funkcionar ima nalogo paziti na podarjenega (večjega) krokodila, ki sedaj straši ljudi v pisarni Slovenskega društva v Woollahri.

imajo 12 palcev, največji pa 60 palcev čez trebuh. V morju dosežejo krokodili 22 čevljev, v sladki vodi pa samo okoli 13 čevljev dolžine.

Največji plen je imel Rudi Marin v noči, ko je ustrelil 50 krokodilov. Nekaj kož je prinesel s seboj in jih tudi nagačil. Večjega krokodila na sliki je g. Marin podaril sydneyškemu društvu. Star je 5 i npol let.

Krokodili imajo veliko moč v gobcu, kadar ga zapirajo, toda zelo malo moči, kadar gobec odpirajo.

KDO GRE NA KROKODILE

G. Marin nam ni rekel, da išče partnerjev, vendar naj povemo tistim, ki se za lov zanimajo in bi se radi obogatili, da se bodo kuhali v novogvinejski sopari, da jih bodo žrli noč in dan komarji in da bodo spali le kratke ure. Za družbo bodo imeli črnice in črнке, ki so vsi skoraj goli in smatrajo belce za prikazni. Včasih bodo belcu zanalašč zvrnili čoln ter s tem dokazali svojemu plemenu, da so fantje kot se spodobi in da so vredni svoje žlathe.

O, da. Še na krokodilji rep boste morali paziti. Z njim vam bo žival lahko zlomila nogo. Zobje pa so ostri, zelo ostri, preostri...

L. Igorov

Uživali boste, ko boste jedli ARNOTTOVE SCOTCH FINGER BISCUITS.

Zahtevajte jih pri Vašem trgovcu in okusite prijetno polnost smetane "shortbread" piškotov s skodelico čaja. Zapomnite si, da imajo moški radi Scotch Finger Biscuits.

Arnott's famous SCOTCH FINGER Biscuits

ZA KAKOVOST NI NADOMESTITVE

ODHOD PRED VELIKO NOČJO

Mestne ulice so začele počasi kopreti. Ljudje so razpoloženi zahajali v mestne parke ter uživali prve sončne žarke po dolgi zimi. Pozabljali so skrbi, ki jih iz dneva v dan vse bolj težijo.

Tisti dan je bil zame najkrajši in najlepši in nikoli poprej nisem čutil, kako mehko in pristrčno me gledajo velike stavbe mojega rodnega mesta. Ptice so se veselile pomladi in smreke so se otesle snežnega bremena. Star páznik je krmil veverice z lešniki ter jim prigovarjal, naj se ga ne boje.

Skozi prerojeno prirodo sem stopal poslednjič po najpriljubljenejši poti proti Cekinovemu gradu. Že kot otrok sem se rad igral v tej prijazni okolici. Ko pa sem prvičkrat s težavo zavezal samoveznico, sem tukaj našel tudi druge prirodne zanimivosti.

Globoko sem zajel svežega zraka in sedel pod klopco, ki stoji prav pod gradom. Oči so se mi uprle v Kamniške planine in za

njimi sem si predstavljal novo življenje. Srce je razburjeno utripalo in strah me je bilo pred tem, kar sem se odločil storiti.

Misli so brodile po bodočnosti. Na nebu se je prikazala prva zvezda. Potem je prišla ona. Vedno je vedela, kje hodim. Nisem je hotel videti tistega zadnjega dne, čeprav sem si tega najbolj želel.

Po obrazu bi videla, da mi je zelo težko. Prisedla je tesno k meni in poslednjič je zašepetala v moje uho lepe besede.

Naslednjega dne, ko se je v deželo naseljevalo velikonočno vzdušje, sem stopal po temnem gozdu preko meje. V prsih je bilo boleče srce, ki je moralo

zapustiti naše gozdove, planine in senožeti ter tebe, bela Ljubljana.

HUBERT RUPERT

RAZSTAVA JUGOSLOVANSKEGA TOBAKA

Pred nedavnim je bila v Skoplju 3. razstava vseh vrst jugoslovanskega tobaka, ki zavzema važno mesto v jugosl. gospodarstvu, saj obsega 6% vsega jugosl. izvoza. Vrednost izvoženega tobaka znaša leto okrog 25 milijonov dolarjev, izvažajo ga pa v 25 držav Evrope, Azije, Afrike in Amerike.

SOL ŽIVLJENJA

Solnica je že tako stara, da je nemogoče dognati njen nastanek. Najbrž datira iz dobe, ko je človek začel svojo hrano soliti. Na gostijah Grkov in Rimljanov je stala solnica na častnem mestu. Izdelava iz zlata ali srebra je kot dragocena dediščina prehajala iz roda v rod. Znameniti italijanski kipar Benvenuto Cellini je izdelal za francoskega kralja Franca I. nekaj solnic s čudovitimi okrasi. Izdelovali so jih tudi iz navadne gline, včasih pa je služila ljudem kot solnica primerno izdelben kos kruha.

NAROČNINA ZA LETO

1959

£2-0-0

STARKA PROTI VOLKU

Mestni ljudje imajo drugačne predstave o volku kot ljudje v vaseh, k jih ta gozdni razbojnik vsako zimo vznemirja s svojim zavijanjem. Mnogi so prepričani, da je volk nevaren krvolok, kateremu se je treba umakniti s poti. Kmečki ljudje pa, ki se pogosto srečujejo z njim, poznajo njegove navade.

V vasi Kučine pod Mosorom se je zgodil nenavaden primer. Volk je kapituliral pred 63-letno starko.

Antica Rogolič je pasla svoji dve ovci in kravo, medtem pa nabirala dračje. Naenkrat je zaslišala pri neki smreki šum. Takoj se ji je zdelo, da se tam nekdo bori. Ko pa je pogledala tja, je videla volka, ki je napadel njeno ovco.

Ne glede na leta je Antica poskočila kot dekle in pričela kričati na napadalca. Ovcu se je uspelo iztrgati volku in je zbežala. Volk je skočil za njo, za obema pa Antica. Slednjič je volk ujel ovco pri nekem kamnu. Antica je stopila predenj in divje mahala z rokami.

Te bitke ni odločila moč, kajti napadalec je bil redvomno močnejši. Kljub temu je volk pustil svoj plen in stisnil rep med noge. Toda ne za dolgo. Takoj nato je napadel kravo.

Antičino kričanje ga je tudi zdaj prepodilo. Šele čez nekaj časa mu je le uspelo ugonobiti drugo ovco. Uporna starka pa mu je iztrgala tudi ta plen ter tako rešila vsaj meso.

* * *

Med okupacijo je neki Mussolinijev častnik hotel videti, koliko imajo Slovenci v Istri radi Italijane in Mussolinijevo vojsko. Zato je nekoč vprašal nekega domačina:

"Kaj bi ti napravil za angleškega vojaka?"

"Prav nič," se je odrezal Slovenec.

"In za Amerikance?"

"Prav tako nič!"

"Kaj pa za ducejeve vojake?" je nadaljeval častnik.

"O za njih bi pa delal vse svoje življenje!" je z navdušenjem dejal Slovenec.

Italijanski častnik je bil ginjen: "No, to je res lepo!" je dejal, le da ni vedel, da je ta Slovenec bil po poklicu — grobar.

KRIST JE VSTAL

Lastovica vrh stolpiča:

Krist je vstal!

In vodica kraj gozdiča:

Krist je vstal!

Beli cvet v zeleni trati:

Krist je vstal!

Pa z neba vsi žarki zlati:

Krist je vstal!

Lastovica vrh stolpiča

in vodica kraj gozdiča,

beli cvet v zeleni trati

pa z neba vsi žarki zlati

prebudili srce moje.

Moje drobno srce poje:

Krist je vstal!

Krist je vstal!

DANILO GORINŠEK

NA PREDMEJI BODO ZGRADILI SMUČARSKO SKAKALNICA

V Tihi dolini na Predmeji nad Ajdovščino bodo v letošnjem letu zgradili eno največjih smučarskih skakalnic na Primorskem. Sredstva za gradnjo bodo krili domačini ter neka večja primorska podjetja. S tem bo, vsaj v zimskem času, tudi v to hribovito primorsko vasico prišlo življenje.

Na to vprašanje bi nekdo odgovoril:

"Vsaka ženska se nam lahko pokazuje lepa, če se zna postaviti v pravilno okolje, pravo luč, iz katere bo odsevala njena vskladnost z okoljem."

In zopet poreče drugi:

"Ženska, ki dela v pisarni ali sploh med moško družbo, ima prirojeni čut za poudarek svoje individualnosti, kar moški občudujemo. Zgolj lepota še ne da ženski poudarka lepote — najmanj pa barvanje. Barvajo se klovni, da spremenijo svoje pravilne linije obraza v smešne. Enak učinek napravi na nas ženska, ki počenja isto. Moški, kakšen učinek napravi na vas poljub, ki vam je odtisnil rdečilo njenih ust na vaše ali na vaša lica?"

LAHKO NAPRAVI OBLEKA ŽENSKO LEPO?

Na to vprašanje bodo vsi moški odgovorili pritrdilno z

V CEM JE NJENA MOČ

enim pogojem, da je obleka pravilno izbrana. Odobravali bodo mnenje, da je že sama težnja ženske, da spreminja obleke, v neposredni zvezi z menjavanjem njenih psihičnih in vseh zunanjih lastnosti. Sprememba obleke pomeni menjavanje ženske linije, njenega stila in poudarka njene figure. Skratka — bodo rekli eni — prvi privlačen akt ženske za moškega leži v njegovem spominu: "Kakšna je bila ondan, ko sem jo prvič videl."

Poznamo pa moške, ki bi se s tem ne strinjali. Ta presoja odvisi od mentalitete in je celo odvisna od karakterja narodov. Ti možje bodo vztrajali:

"Res je, da leži prvi privlačen akt ženske za moškega v spominu, vendar ne v spominu, ki bi se oziral na njeno

telesno linijo in oblike in v skladu s tem na emocijo, (kar je n. pr. značilno za južnjaške Italijane) marveč na linije njenega obraza in to, kar notranje izžareva iz njega. Ti možje ne bodo iskali efektov, ki bi jih erotično prevzeli in so brez dvoma precej bližji tipu Avstralcev.

Kljub različnim presojam pa ostaja vendarle ena sama resnica in ta je: vsi jih občudujemo in v njih ter na njih venomer iščemo nekaj novega, nekaj, kar nam daje smisel za življenje, smisel za iskanje samega sebe v soncu — ženske.

OB ROBU

Ob robu pa vržem roka: vico: kje ste Pavle, Vlaste, Tinke, Martinke, Katinke... in Vi spoštovani urednik, ki venomer zaman iščete snovi

za nas tisk? Tu je snov, eno izmed vprašanj, katero je kompleksnega značaja za naš življenjski in s tem problem, kakršne naj obravnava naš tisk; tu so bojne poljane, kjer se lahko pomerimo v polemiki prav tako kot se nekateri v "Javni tribuni."

Strelec iz Melbourne

ZAR, ki načelno ne obsoja nobenega sistema ali nazora, vztraja le na enem: Dokler bo doma diktatura kakršnekoli vrste, narodu prav gotovo ne bo dobro.

Dolžnost vseh dobronamernih rojakov je, da podpre svoje predstavi, ki se bori proti diktaturi doma.

FRANCO VČERAJ IN DANES

Stanje v Francovi Spaniji danes najboljše orisuje anekdota, ki jo je zapisal novinar Peter Blake v SUN-HERALDU.

"Kaj mislite o zadnjem Francovem govoru?" vprašuje mož moža na kosilu v Madridu.

Zaskrbljeno zavrne drugi prvega: "Ne sedaj, ne sedaj."

Ko se oba moža peljeta v avtu, hoče prvi vendar zvedeti, kaj misli prijatelj. Toda ta zopet zaskrbljeno kaže na šoferja.

Moža gresta k jezeru, najameta čoln in veslata na sredo jezera. Šele tedaj previdni prijatelj šepne radovednežu:

"Sijajen."

Leta si ni nihče upal ziniti nekaj proti režimu, danes pa ni več nikogar, ki bi si upal reči nekaj v prid Francu.

JANKO KERSNIK:

Deseto poglavje

Ciklamen

Pristava Medenova je bila, kakor smo že povedali, oddaljena kake četrt ure hoda od njegove graščine in je stala na zelenem holmiču onkraj malega potoka, ki je gonil malo nižje Boletove žage. Lega njena je bila skoraj lepša ko gradičeva, akoravno se je takoj ob zadnjem koncu poslopja pričel že gost bukov log, ki je prikrival razgled na daljnje gore. Iz onega loga pa je vodila stezica po holmovem grebenu navzdol v sotesko, po kateri je poleg omenjenega potoka tekla okrajna cesta.

Ne daleč od mesta, kjer sta se stikali cesta in ona steza, je stala ob potočnem bregu borna lesena kovačnica, združena z ravnotako bornim lesenim hramom; edino ognjišče s stransko steno vred je bilo zidano.

Tamkaj je vlekel dan na dan svoj kovaški meh ter koval, kalil in brusil svedre stari kovač Tileh.

To vam je bil čuden možic; bavil se je samo s svedri, kaj drugega ni hotel izdelavati; in v ostri, dovtipni besedi je bil vsakemu kos. Premagala ga je edina njegova "baba," kakor je sam v slabih urah potrdil; toda ona ga ni zmagovala z jezikom, kakor bi morda kdo sodel, nego s polenom, ker je bila telesno močnejša. Otrok nista imela in živela sta izvzemši nekaj nesrečnih hudournih slučajev, v katerih se je redno izpričala nadvlada matere kovačice, prav v miru in v sporazumljenju.

Ta žena kovačeva, Barba ji je bilo ime, je opravljala tudi redno leto za letom gori na pristavi pri tujcih službo postrežnice; pa ne, da bi kdo mislil in sodil o kaki posebni izurjenosti te žene in imenitnosti te službe; nego vse njeno poslovanje se je združevalo v tem, da je po bližnjih vaseh prekupovala maslo, jajca in kuretino, nabirala jagode ter potem te in enake tvarine kot po Medenu pooblaščen prodajavka ponujala in oddajala z malim dobičkom tujcem na pristavi.

In kadar je kako šestico več zaslužila, nego je bila sprva računala, potem je kupila za njo žganja ter ga prinesla domov Tilhu. Le-ta je pa hvalil v dobrih urah Barbo, rekoč: "Moja baba je več vredna in boljše kakor pol grunta!"

Tako je šlo leto za letom.

Nikdar pa še kovačica glede tujcev ni bila tako razdražena nego letos. Tri dni sta že prebivala dva tujca, gospod in gospa, na pristavi,

pa dozda še ni imela prilike izpregovoriti z enim ail drugim; le ohola služkinja, ki je obenem opravljala kuhinjska opravila, je kupovala jajca in piščeta od kovačice, z drugim pa ni bilo mogoče govoriti; to je bila škoda Barbi, ker ona je najskopejšo gospo vedela pripraviti do tega, da je dobila od nje kako staro obleko ali ruto; vse ji je dobro prišlo. Tudi glede nemškega ali laškega govora Barba ni bila v zadregi; vsako leto je vedela nekaj besedi več in jih je porabljala na pravem mestu.

Proti večeru tretjega dne po prihodu Ilovskih na pristavo je pilil Tileh velik sveder, ki ga je bil izdelal na Boletovo naročilo za vrtnje lesenih cevi za vodomat. Vrata kovačnice so bila odprta, ker bi bilo malo, zaprašeno in z brezštevilnimi pajčevinami prevlečeno okno branilo tudi najjasnejšemu solnčnemu žarku, ko bi bil segel popoldne v to samotno sotesko; zato je Tileh sedel na širokem neokretnem pragu ter sukal in pilil svoj sveder.

Kar ga pokliče nekdo:

"No, Tileh, kaj pa bo s tem?"

Kovač se ozre na cesto ter dobrovoljno pokima z glavo, obenem pa pljune predse.

"Borovce bodo vrtali gori na Drenovem; za vodo, ka-li!"

Rekši to, zastavi zopet svojo pilo, ne meče se za prišleca.

Le-ta je stopil bližje.

"Ah, da, da," reče ter potrk s palčico ob železo, "vodo bodo s hriba napeljali v grad!"

"To vi bolj veste, gospod doktor, ker ste vsak dan gori v gradu. In pa dobra prijatelja sta si z gospodom drenovskim!"

"To seveda," deje Hrast, zakaj ta je stal pred kovačnico; "povejte, Tileh, koliko časa kujete tak sveder?"

"Tak sveder?" ponavlja kovač; "verjemite mi, da je Bog prej svet ustvaril, kakor se naredi tak sveder; in ko bi bil Bog hotel še tak sveder ustvariti, bi bil ves osmi dan za to namenil; ničesar drugega bi ne stalo o istem dnevu v svetem pismu."

Hrast se je smejal.

"Čemu se smejete! Tu ni treba nič smeha;

vi ne umete tega, gospod doktor. Ko bi vi kovali sveder, bi tudi ukrenili tako, kakor mati županja z bukvami."

"Kako pa so storili mati županja?"

"I, v cerkvi so brali iz pozlačenih bukev, pa so jih narobe držali; in ko jih je sosed opozorila, so pa dejali: Glej, glej, gotovo so mi jih otroci doma nalašč narobe obrnili."

"Vi ste pa res tič, Tileh," deje Hrast med glasnim smehom; "kje jih pa pobirate take govorce?"

"Kajne! Dobro je le, da so bili moja mati prej na svetu kakor jaz! Bog zna, česa bi jih bil še jaz naučil!"

Kovačevi dovtipi so vplivali na Hrasta. Prisedel je na debel hrušev hlod, ki je ležal kraj praga ter vprašal: "Kje imate pa ženo — Barbo?"

Oba, kovač Tileh in žena njegova, sta bila znana v Borju. Pa kovaču se je vendar čudno dozdevalo; da borjanski doktor počiva pred njegovo kočjo. Dozda se je bilo v teku treh let to samo enkrat zgodilo, in to tedaj, ko se je Tileh pravdal z Medenom zaradi steze čez greben proti pristavi; tedaj je bil prišel ta Medenov doktor ter z njim vse poravnal. Kovač je seveda pozneje zvedel, da bi bilo bolje zanj, ko bi se ne bil podal, pa storjeno je bilo storjeno, in zato se tudi ni jezil ter ni postal sovražen niti Medenu, niti doktorju.

Danes je bilo pa vendar čudno, zakaj seda doktor zopet na hrušev hlod, ko se Tileh ne pravi niti z živo dušo na svetu.

"Žena? Barba?" je ponavljal po svoji navadi; "i, na pristavo je menda nesla jajca, ka-li!"

Pritem pa je vlekel pilo gorindol po svedrovem ušesu, da je Hrastu po kosteh letelo.

"So li zopet tujci tamkaj?" vpraša le-ta.

"So sol!"

"Lahi?"

"Vrag ga vedil!"

Hrast je čutil, da kovaču nekaj ni pogodu, toda zastoj je ugibal, kaj in kako.

"Hočete li eno zasmoditi?" deje ter ponudi Tilhu smotko.

(Nadaljevanje sledi)

Veselo veliko noč želijo

- ☆ VESELE
- ☆ VELIKONOČNE
- ☆ PRAZNIKE
- ☆ ŽELI
- ☆ VSEM
- ☆ SLOVENCEM
- ☆ IN SLOVENKAM
- ☆ TER ODJEMALCEM

KARL BEZJAK

60 BERESFORD ROAD,
STRATHFIELD, NSW.
TELEFON: UM 9124

SLOVENSKO DRUŠTVO SYDNEY

- ŽELI VESELE
- VELIKONOČNE
- PRAZNIKE VSEM
- ROJAKOM
- IN ROJAKINJAM,
- ČLANOM
- DRUŠTVA
- IN NJEGOVIM
- PRIJATELJEM

Na svidenje na "Pirhovanju" v Paddington Town
Haliu na velikonočni ponedeljek.
Tel.: FB 1085

J. MIHIČ

MOSKI
IN
DAMSKI
KROJAC

★
288 Bronte Road,
Waverley, N.S.W.
Tel.: FW 7385

★
želi vesele
velikonočne
praznike vsem
prijateljem,
rojakom
in klientom.

NAROČNINA ZA LETO
1959
£2-0-0

★
JOŽE ŽOHAR

L 71 London Drive,
W. Wollongong, N.S.W.

★
ALOJZ ŠINKO

34 Betlehem Street,
Cringilla N.S.W.

★
FRANC KOŠTRIN

121 Queen Street,
Woollahra N.S.W.

★
FRANC NAGODE

Junction Shaft,
Via Cooma, NSW.

★
KATICA DUH

52 Darley Street,
Manly, N.S.W.

VELIKONOČNE ŽELJE

Clani Avstralske delavske unije (The Australian Workers' Union) se z veseljem pridružujejo svojim delavskim tovarišem emigrantom v praznovanju velike noči—tega navdihujočega opomina vsem možem in ženam, da je bila pred 2.000 leti storjena največja žrtev z namenom, da nas odreši bremen in nasilja.

Z iskrenim sodelovanjem med vsemi narodi bodo ljubitelji svobode zagotovili veličasten triumf nad tirani, ki hočejo zaslužniti človeštvo.

C. T. OLIVER

Tajnik

Avstralske delavske unije

Literarna zetev v prozi

Jugoslovanski pesniki, točneje: založniki izdajajo čedalje manj pesniških zbirk. Ta pojav se prav za prav pokazuje pri vseh narodih, razen pri Italijanih, kjer ima poezija močno tradicijo, psihične ter klimatične pogoje. Kulturna javnost pa se zaradi tega ne vzremirja in ni znakov, da bi kaj pogrešala. Njeno zanimanje za poezijo je na splošno padlo in k temu so mnogo pripomogli razni nerazumljivi skrajneži, ki so s svojim modnim eksperimentiranjem zamorili in odbili večji del pesniških ljubiteljev.

Medtem ko tudi v Jugoslaviji poezija nekam dremlje, se tam obeta že druga obilna žetev v prozi. Clani jugoslovanskih literarnih žirij od presenečenja kar strmijo, tembolj, ker tudi ta žetev obeta nekaj klenih, dragocenih zrn, drugače povedano: da je med no-

vimi domačimi romani nek odstotek resničnih umetnin. Preseneča tudi, da je nakljub dobri obroditvi domačih njiv, veliko zanimanje za prevode tujih avtorjev, kar velja zlasti za Slovence. Največji odstotek prevedenih del pripade na mariborsko založbo "Obzorja," takoj za to založbo pa hitita tudi Cankarjeva založba iz Ljubljane ter založba "Lipa" iz Kopra, katera je prav v zadnjem času poslala na tržišče knjigo A. Beljajeva-ruskega J. Verneja, ki je nekako priplaval na površje po ukinitvi "ždanščine" v SZ.

NOV ŽAROV
NASLOV JE:

90 Queen Street
Woollahra, N.S.W.
Tel.: FB 4256

KROKODILJE SOLZE

G. Rudolf Marin, lovec na krokodile iz Nove Gvineje, nam je povedal tudi tele zanimivosti o krvoločnih plazilcih:

Krokodil ima največ moči, ko plava zadenjski.

Pri obali čaka na pse, kengeruje, krave, konje in ljudi.

Plena ne požre takoj, temveč ga pusti, da se začne razkrajati, preder ga pogoltne.

Stari krokodili so premeteni in se izogibajo lovcev.

Krokodile lovijo ponoči z lučjo, ki ima zanje privlačno moč. Siguren strel je med oči, sicer navadna krogla krokodila ne bo ubila.

Krokodil ne grabi plena pod vodo.

Krokodiljih solz, o katerih vedno govorijo pregovori, Rudi Marin ni videl. (Nekdo v družbi je dostavil: "Kako naj bi jih videl, ko je krokodil vendar moker!")

Stanovanje I. Ehrenburga v Moskvi je nenavadna mešanica ruskega okusa in pariške moderne, morda je to kompromis kozmopolita s svojo okolico. V stanovanju vise slike Piccassa, Braqua, Legera; v njegovi sobi se na policah grmadijo knjige. Ilija Ehrenburg je na videz starejši gospod, ki ga še obkroža malce bohemskega ozračja, v dobro krojeni obleki, s skoraj belimi lasmi — glava umetnika.

Ko ga je v takem okolju obiskal znanec, zahodni publicist in novinar, "Literaturna gazeta" še ni objavila tistega ostrega napada nanj, v katerem ga je skoraj neznan mlajši kritik krivil najtežjih spodrsiljav v sovjetskem partijskem in kulturnem življenju. To so bili očitki, s katerimi so obmetavali mlade poljske ali madžarske upornike. Toda že je imel Ehrenburg dovolj težav, čeprav se je čutil še dovolj varnega spričo novega prostora v Vrhovnem Sovjetu, častno mesto, ki "padlim" ni namenjeno.

Potem ko sta gost in gostitelj uvodoma obrnila nekaj listov o zahodnem kulturnem življenju, sta se počasi bližala sodobnosti, kritični točki pogovora. Ehrenburg je gostu razložil teorijo o treh fazah sovjetske literature, ki se loči med takoj porevolucijsko, ko so ustvarjalci iskali same sebe vpričo novega okolja; med tisto, ki je za tem šla v širino, hotera plitkost literature s potrebnim poenostavljanjem, ki naj bi omogočilo razumevanje novim bralcem; in potem po vojni, ko je bila možna po-

KNJIŽEVNOST

Iliji Ehrenburgu ni lahko

Ilija Ehrenburg je nekaj spregovoril. Povedal je nekaj, a premalo. Premalo, ker ni besede naslovil na uradno kulturno javnost in je njegove besede smatrali kot privatno mnenje, izraženo zapadnemu novinarju.

stopna poglobitev.

Gost je hotel vedeti, ali se bralec zadovolji s shematičnimi konflikti socialističnega realizma, nakar je Ehrenburg še enkrat poudaril, da so bralci danes zanimivejši od značajev v knjigah. Omenil je nekaj romanov, ki so izšli po vojni.

EHRENBURG IN PASTERNAK

Ehrenburg je bil tudi povprašan o Borisu Pasternaku, katerega pesmi v SZ pravkar tiskajo, a njegov "Dr. Zivago" ni smel iziti v SZ. Ehrenburgov odgovor je bil tipičen zanj. Hoče pokazati, da ve, zakaj gre in da je poznavalec, ki si svojega okusa ne dovoli predpisovati. Ve pa tudi, kako daleč sme iti, ne da bi se izpostavil.

"Boris Pasternak je velik pesnik in velik egocentrik, vendar ne neprijetno egocentričen kot otrok — kar naj ne bo očitek kvalitete njegove poezije. Je eden največjih pesnikov na svetu. Tudi njegova proza je zmeraj pesniška, zmeraj peden nad zemljo, toda zmeraj velika proza."

"Kakor rečeno, roman sem bral v rokopisu, vendar še nisem na koncu, pri-

šel sem ravno do revolucionarne dobe. Do tam, to moram ponoviti, je opis tistega časa odličen," je dodal Ehrenburg.

Po pogovoru o Dundičevem romanu, ki je v Zahodnem svetu žel veliko priznanja in na kar je Ehrenburg reagiral v tistem tonu, ki daje poudarek nasprotju in hladni vojni med Vzhodom in Zahodom, se je Ilija Ehrenburg zresnil ter se za tem razvnel:

Kar piše "Literaturna gazeta," ni zmeraj zadnja beseda. Ko ste prišli k meni, ste najbrž pričakovali, da boste našli truplo, vidite, pa sem še živ. Ni treba zmeraj misliti na to, kaj pravijo funkcionarji. Življenje ima mnogo plati. Nekateri rišejo našo deželo kot pekel, drugi kot raj, obe sliki pa sta napačni, brez reliefa. Toda, kar je rekel Pasternak v eni svojih pesmi: "Bog ljubezni je bog detajlov. To ne velja samo za žene, marveč tudi za marsikaj drugega."

VČASIH ODJUGA, VČASIH MRAZ

Ehrenburg je bil povprašan tudi o "Odjugi," po tistem obdobju sprostitev, ki je dala naslov njegovemu

romanu. Ali je odjuga že minila?

"Vidite, kakšen dan je hladnej, drugič spet topleje. Čas gre dalje. Literatura ni zgolj zadeva funkcionarjev in pisateljskih društev."

Gost je opomnil, kaj je dejal o njem Surkov. Z drugimi kritiki socialističnega realizma ga je imenoval "samomorilca," ki piše paradokso. Ehrenburg je na to opombo reagiral jezno:

"Ali sem videti samomorilec? Moj esej o Stendhalu bo izšel v zbirski o francoski literaturi. Razen tega objavljam eseje o japonski, grški in indijski umetnosti." Pripovedoval je o potovanjih po japonski in Indiji, in tedaj je zazvonil telefon.

UREDNIK—CENZOR

Mlad svež glas je prihajal z drugega konca žice. Nehote je bilo slišati vsako besedo. Izgovorjeno je bilo neko ime, ki ga pa Ehrenburg ni takoj razumel. Z odstran je prišlo pojasnilo, da je imenovan za novega urednika Ehrenburgovih esejev. Ehrenburg je ponovno vprašal za ime in na to, ali je tovariš tudi strokovnjak za francosko literaturo. Glas iz telefona: No, še ne tako dolgo. Da se mora z njim še pomeniti, ker je vrsta nejasnosti, ki jih je zapustil njegov prednik. Ehrenburgov glas je postal nekoliko hladnejši. Ali je tovariš bral obe pismi, v

kateri je on, Ehrenburg, razložil svoje stališče do teh vprašanj? Ne, ni jih bral. Dogovorila sta se za naslednji dan. Urednikov glas ni bil več tako vpluden, ko se je poslovil! (Urednik, ki ga vsakokrat posebej določijo za predelavo določenega rokopisa ali skupno delo z avtorjem, je prva stopnja cenzure. On pripravlja, kar je potem predloženo "glavlitu" — najvišji cenzuri, ki daje imprimaturo za romane in otroške knjige, za poročila inozemskih korespondentov in simfonije Šostakoviča, preden smejo iziti.)

Ko je Zahodni publicist in novinar stal zopet na cesti Gorkega, se mu je zdelo, da se vrača iz drugega sveta. Za njim je stal košček Montparnasa. Ehrenburg je bil pred leti očitno prepričan, da se bo sovjetska literatura sprostila, drugače se ne bi tolikanj izpostavil. Ta mož, ki se bliža sedemdeset letom, ni samomorilec iz idealizma. Vprašanje je torej: Se je star lisjak zmotil? Ali pa stavi na vplivne prijatelje? To sta edini razlagi na njegovo vedenje.

KK

VEČCEVNI PROTILETALSKI TOP

Gina Barionija iz Sampierdarena je pred skoraj dvema letoma strla dolga bolezen. Vse svoje življenje je hotel nekaj važnega iznajti in že davno pred vojno je skušal izdelati strojnico ali top z več cevmi. Uspelo mu je napraviti model večcevne topa in hotel ga je prodati V. Britaniji, toda vmes je prišla vojna in Barioni je svoje zveze z Londonom pretrgal. Nato se je lotil izpolnjevanja svojega izuma, navzlic hudi bolezni, ki ga je začela čedalje huje tlačiti. Vse je bilo nared, ko je pred dvema letoma umrl in model njegovega topa in vsa obširna dokumentacija je odšla v pozabo nekje na podstrešju njegovega doma.

Zdaj je ta njegov top z 61 cevmi, ki more po njegovem izstreliti 61 nabojev do višine 4000 metrov, prišel v roke policiji, nato pa strokovnjakom, da ga preizkusijo.

Nabijanje tega svojevrstnega topa je baje silno naglo in enostavno. Po enostavnosti in učinkovitosti baje zdaleč presega Sovjetske "orglje" iz druge svetovne vojne.

SREČNE IN VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE
ŽELIJO VSEM PRIJATELJEM, ZNANCEM IN
ROJAKOM PO ŠIRNI AVSTRALIJI FANTJE
IZ SNOWY MOUNTAINS, EUCUMBENE,
VIA COOMA, NEW SOUTH WALES.

BEDNAR BRUNO

BUBNIČ FRANC

KONTE MARJAN

KASTELIC JOZE

KOMIČ RAJMOND

PAGON ANDREJ

PLEVNIK JOZE

ŠMON FRANC

TEHOVNIK VILI

TEHOVNIC FRANC

ULJAN ANGEL

KARL DOLENC

SEF KUHINJE V SLOVENSKEM DOMU
121 Queen Street, Woollahra, N.S.W.

ZELI VSEM SLOVENCEM IN SLOVENKAM,
CLANOM DRUŠTVA IN GOSTOM VESELO
VELIKO NOC.

NA SVIDENJE MED PRAZNIKI!
FB 1085

Coronet Studios

56 Gt. NORTH Road, FIVEDOCK
TELEPHONE: WF 7520

Zvečer: Henry Studio,
62 Harold St., Matraville N.S.W., Tel.: FJ 8683

Obrnite se na nas, kadar potrebujete poročne,
krstne ali portretne fotografije.
Priporoča se dalmatinski rojak MIRO SILA

Veselo veliko noč želijo

PERKO FOOD TRADING

DELIKATESNA TRGOVINA

115 Walker St., North Sydney, Tel.: XB 4929

ZELI VSEM ROJAKOM VESELO
VELIKO NOC 1959

TONE BEZJAK

167 SHARP ST., COOMA NSW

ZELI VSEM ROJAKOM IN ROJAKINJAM
TER ODJEMALCEM
VESELE VELIKONOCNE PRAZNIKE

KAREL KODRIČ

s soprogo
6 Khartoun Street
West Footscray, Victoria

MILOŠ ABRAM

z družino
112 Englinton Street,
Kew, Victoria

LJENKO URBANČIČ

90 Queen Street,
Woollahra, N.S.W.

MITJA KUŠAR

Sacred Heart Convent
Rose Bay, N.S.W.

JOŽE ZAKOČ

121 Queen Street,
Woollahra N.S.W.

JOŽE MEDVED

121 Queen Street,
Woollahra N.S.W.

Še posebno prijatelju
Štefanu Jakopiču. Kje si?

IVAN KINK

121 Queen Street,
Woollahra N.S.W.

MILAN LOTRIČ

iz Carltona, Victoria
želi veselo veliko noč vsem
prijateljem in rojakom, po-
sebnost še onim v sydneyskem
slovenskem domu skupno s
šefom kuhinje g. Karlom
Dolencem.

STANDARD
PAKETI

Dr. J. KOCE

G.P.O. Box 670,
Perth, W.A.

SLOVENSKA
TVRDKA

ZELI VSEM ROJAKOM
IN ODJEMALCEM
VESELO VELIKO NOČ.

MR. R. OLIP

zastopnik: 65 Moncur St.,
Woollahra, N.S.W.
FB 4806

Vsem Slovencem želijo vesele velikonočne praznike rojaki
iz Sue City, Snowy Mountains, N.S.W.

ANTON AMBROŽIČ

PAVLE ČESNIK

RUDI KUŽNIK

ALBIN SMRDEL

ROK BARIČIČ

JANEZ FRISKOVEC

FRANC MAJCEN

JOŽE SMRDELJ

ANTON BAŠA

FRANC GRIL

VLADIMIR MENART

ALBERT SOREC

STANKO BATISTA

JOŽE GRIL

ALFONZ MAROLT

IVAN SRŠA

JAKOB BOŽIČ

IVAN ISKRA

JANEZ MIVSEK

MILAN ŠIRCELJ

MILAN BRATOŠ

ROMEO ISKRA

PETER NOVINIČ

MAKS ŠPILAR

ALOJZ BUTINAR

JANEZ JERNEJČIČ

ANTON POKLAR

IVAN ŠVIGELJ

ALOJZ CEGLER

IVAN KALC

MIROSLAV REBULA

STANKO SUSTERŠIČ

ANTON ČESNIK

DRAGO KEŠ

MILKO SKERBIČ

FRANC VADNJAL

IZ POLETJA V JESEN

Še smo v poletju, vendar se bliža čas, ko bodo dežni plašči v stalni uporabi. V-sak plašč, ki nas varuje pred mokroto pa mora biti pravilno negovan, da je lep in da ga dalj časa nosimo. To velja za plašče in oblačila, ki so impregnirana ali gumirana.

Predvsem jim škoduje prah. Zato ne smejo tedne viseti v predsobah in hodnikih, ker se sicer ne bomo smele čuditi, če tak plašč kmalu ne bo več nepremočljiv, ampak bo vpijal in prepuščal vodo kot vsaka druga tkanina, razen plastičnih dežnih plaščev, seveda, ki pa se preveč lahko strgajo.

Zapomnimo si: prah nacija impregnacijo tkanine. Tudi pri samem čiščenju delamo velikokrat napake, potem pa se čudimo, kako kratko življenje je imel naš dežni plašč.

Tiste, ki se ne upate poslati impregniranih ali gumiranih dežnih plaščev v čistilnico, poskusite jih čistiti same.

Impregnirane plašče krtačimo z mehko krtačo. Madeže in nesnago, ki smo jih nehote dobile na naš dežni plašč, skušajmo najprej odstraniti s čisto vodo in sicer z belo krpico. Ostrih sredstev, te tkanine ne prenesejo. Izjema so le nečisti ovratniki, ki jih očistimo z bencinskim milom, ki ga dobimo v drogeriji. Zmešajo ga po naročilu. Sicer pa je ovratnike kaj lahko očuvati čiste, če nosimo ovratno rutico ali pa na ovratnik plašča prišijemo drug ovratnik iz podobnega ali kontrastnega materiala, ki je v skladu z barvo dežnega plašča.

Pri čiščenju imamo često slabe skušnje. Tkanina sama je ledkokdaj taka, da se ne skrči, celo takrat kadar je garantirana. S tem moramo računati že pri nakupu in so odločiti za malo večjo mero. Zelo pogosto je kriva podloga, da niti v čistilnici ne morejo plašča spraviti v prvotno obliko. Tkanina podloge se namreč drugače krči kot vrhne blago. Zato je plašča ponekod preveč, ponekod premalo. Tudi razni madeži, ki se po čiščenju radi pojavijo, imajo svoj vzrok v kvaliteti tkanine. Pri nakupu plašča je torej priporočljivo žrtvovati nekaj več, da bo plašč dalje lep in uporaben.

Če se odločimo, da ga čistimo doma, upoštevajmo sledeče: odparamo vse

gumbe, ki radi puste madeže (isto storimo, če plašč pošljemo v čistilnico.) Peremo ga v mlačni milnici ali detergentu. Milnici dodamo pest boraksa. Uporabljamo le prav mehko krtačo, plašč speremo v več mlačnih vodah. Zavijemo ga v frotirke, nato ga zvrnemo, dobro stremo in oušimo na obešalniku. Visi naj v senci, nikoli na soncu. Če hočemo obnoviti impregnacijo, ga potopimo za nekaj minut v aluminijev formiat. Nato ga znova tako osušimo, da je primerno vlažen za likanje. Uporabljamo le zmerno vroč likalnik. Likamo najprej na narobni strani, nato na pravi strani. Likanje zahteva velike natančnosti. Če želimo, da bo plašč malo bolj trd, tedaj primešano tekočino za impregnacijo 1 žlico dobrega škroba.

H koncu: lotite se tega dela, le če imate veliko potrpljenje in če ste oddaljena od naselbine, kjer posluje čistilnica in seveda, če čistilnicam ne zaupate, kar je največkrat slučaj pri dežnih plaščih. Vsled tega vam tudi prinašamo gornji nasvet.

PRAKTIČNI NASVETI

Filcaste klobuke, ki jih bomo spet pričele nositi, sicer ne v taki meri kot v Evropi, lahko očistimo doma. Nadrgnemo jih z magnézijo in skrtamo v nasprotni smeri, kot leže vlakna. Ko smo odstranile čisto, skrtamo klobuk še v isti smeri kot leže vlakna.

Nasvet materam: če pade steklen predmet na tla in se razbije na drobne kosce, vseh drobcev ne moremo pobrati. Nevarni so za otroke, ki se igrajo na tleh. Lahko pa nam tudi zaidejo v jed, če se steklena ali porcelanasta posoda razbije na mizi. Ovlažimo precejšen kos vate in z njim zberemo tla ali mizo.

Za dober odnos med najemniki in med stanovalci: Vstajate zgodaj? Ura budilka moti ostale stanovalce? Da bi na uro tudi videli, povežite čez njo kozarec za vkuhanje, slišali pa jo boste mnogo manj.

**Podprite akcijo
Slovenski dom Sydney**

KRST

V družini g. Jožeta in ge. Zofije Košar, r. Horvat iz Slovenskega doma v Sydneyju, so krstili 15. marca drugorojenko na ime Helga. Botovala sta g. in ga. Flakus.

NESREČA NE POČIVA

12. 3. 59 se je pri delu v O'Hares, Snowy Mountains, ponesrečil g. Ivan Kač. Padel je iz kamiona in si zlomil desno roko ter poškodoval levo. Okrevanja čaka pri svojem bratu Rudiju v Wodongi.

Dr. S. MADIRAZZA

splošni zdravnik iz Sydneyja, dalmatinski rojak, ki je podpornik ZARA in Slovenskega doma, nam je po telefonu voščil veselo veliko noč s prošnjo, da sporočimo iste želje vsem čitateljem. (Po tukajšnjih navadah se zdravniki ne smejo posluževati oglaševalnega prostora v časopisju.)

— ★ —

27. marca, 1941.

je peščica oficirjev jugoslovanske vojske izvršila puč v Beogradu, kar je dalo Hitlerju povod za napad na Jugoslavijo.

— ★ —

Titovo partijo držita danes v životarjenju samo dve sili: Borba za položaje in pa strah pred bodočnostjo, ko bo treba dajati narodu odgovor za kočevske jame, zatiranje in korupcijo, rak-rano Titovega režima.

KAJ ZNANCEV JE ZASULA ŽE LOPATA . . .

16. marca se je smrtno ponesrečil z avtomobilom naš rojak iz Mora Vale pri Sydneyju g. Stanislav Sedevič.

Pokojnik, ki je bil star šele 44 let, zapušča vdovo in štiri otroke ter mater v domovini. Doma je bil iz Slovenskega Primorja, od koder se je naselil v Avstralijo že pred 20 leti. Vsi rojaki in prijatelji iz Mora Vale so ga cenili zaradi svoje delavnosti in poštenosti.

Pogreb je bil na pokopališču v Mona Vale 18. marca. Med številnimi venci je bil tudi venec Slovenskega društva Sydney.

Naj mu bo lahka avstralska zemlja. Vdovi in otrokom naše iskreno sožalje.

Velikonočna domotozje

Ko spet začutiš, drobna lastavica,
da čas vrnitve kliče te domov,
pod star, že vegast, ljubljeno, rodni krov,
svobodno krila dvigneš, srečna ptica.

Ce mogla bi, kot ti bi poletela
z mladičkom svojim v rodni kraj čar,
da videl naših bi besed oltar,
še predno tuja kal bo v njem vzcvetela.

A semkaj ni zelenega vstajenja;
še sanje mi brezup bo razdrobil,
le misli so mi še svobodnih kril,
v mejah vezi tostranskega življenja.

Pavla Miladinovič

SLOVENSKO DRUŠTVO ST. ALBANS

vošči vsem prijateljem, somišljenikom, znancem in rojakom prijetne ter zadovoljne velikonočne praznike

Obenem vljudno vabi na svojo

VESELICO S PLESOM

v soboto, 4. aprila zvečer
v mestni dvorani SOUTH KENSINGTON
Igra dobra slovenska godba iz Geelonga
Na razpolago bodo vse potrebne dobrote.
PRIDITE!

Čisti dobiček gre v dobrodne namene.
Začetek ob sedmih!

PLES! PLES! PLES! PLES!

SLOVENSKO DRUŠTVO SYDNEY
VAS VABI NA

PIRHOVANJE

V PADDINGTON TOWN HALLU
NA VELIKONOČNI PONEDELJEK,
30. MARCA 1959.

ZAČETEK OB 6.30

... REZERVIRAJTE: FB 1085

SLOVENSKI PEVSKI ZBOR "TRIGLAV"

iz Melbourn
vas vljudno vabi na svoj

Koncert s plesom

V SOBOTO 4. APRILA OB 7.30 ZVEČER
V PRAHRAN TOWN HALLU, Greville Street
VSI ROJAKI IN NJIHOVI PRIJATELJI
VABLJENI

SLOVENSKA DEJAVNOST V AVSTRALIJI

ZA STRNJENO EMIGRACIJO

Slovenska društva in ustanove po Avstraliji prav gotovo napredujejo. Res je, da gre počasi, vendar ne moremo opaziti nobenega resnega poraza v zadnjih letih. Razumljivo je, da imajo tako posamezniki kot tudi organizacije svoje vrhunice in svoje težave. Če niso društva kot bi si jih zavedni Slovenci želeli, lahko za to najdemo mnogo tehtnih razlogov: Geografska razbitost, skrb emigranta, da se čimprej gmotno izenači s svojimi sosedi, ki so se ze rodili v tej deželi in pa mnogokrat razočaranje nad režimom doma, ki je oropal človeka vsake svobode.

Pesem je seveda stara: eni delajo, drugi uživajo sadove. Tako gre tudi v naših društvih. So ljudje, ki se žrtvujejo, hodijo na seje, delajo na zabavah, nabirajo denar za društva, dom, časopis in rojake v nesreči. Drugi se ne žrtvujejo, temveč radi kritizirajo. So pač kot oni Kolar, ki se mu je slovenski dom v Sydneyu uprl že na pragu. Šele taka izjava lahko pokaže na-

zorno vso ubožstvo poedin-
cev, ki ravno s takimi be-
dastimi besedami spravijo
iz mrtvila sicer zavedne
Slovence. Prav pisma raz-
nih Kolarjev napotijo do-
brega Slovenca, da iz ogor-
ženja pokaže, da risimo vsi
taki kot Kolar.

Razni črnogledi po na-
vadi kar odrejajo življen-
sko dobo raznim društvam
in ustanovam. Vendar se
prerokbe skoraj nikoli ne
izpolnijo, kar dokazuje dej-
stvo, da vsa naša društva
še živijo in tudi napredu-
jejo. Narava poskrbi za
svoje. Ko odstopi poznani
delavec, stopi na njegovo
mesto mogoče mlad in neiz-
kušen fant. Dolžnost, ki jo
ima do organizacije ga zre-
ni in obogati z izkuštvami in
kmalu postane koristen in
potrben funkcionar.

Potem so oni, ki pravijo,
da bi podprli to ali ono
akcijo, vendar najdejo iz-
govore. Tako pravijo:

"Dal bi za Dom, toda
zakaj ne kupijo manjšega.
Dal bi za Dom, toda ne
maram ljudi, ki zanj zbira-
jo."

Drugi pravi, da bi dal,

če bi kupili večji in boljši
dom ne pa staro bajto.

Za ŽAR bi dal, pravi
nekateri, ko bi pisal bolj
zanimivo. Kaj je zanimivo
zanj in kaj za drugega ali
tretjega, možakar seveda
ne pove. Ni mu lahko do-
povedati, da je na 10 stran-
neh pač težko ugoditi vsem
naenkrat. Zeli si več foto-
grafij, za katere pa ni še
nič plačal, ker že tretjo le-
to ni poravnal naročnine.
Vest mu sicer nagaja pa jo
skuša zadušiti, zato najde
izgovore pred ljudmi—in
celo pred samim seboj.

Potem so tisti, ki pravi-
vijo, da ne gredo v društ-
va, ker se tam samo krega-
jo in so strankarji. Kregajo
razpravljajo, prepričujejo
in ugovarjajo! Seveda, za-
kaj pa ne, saj je to ravno
znak, da smo mogoče no-
tranje razgibani in da ima
vsak pravico misliti po svo-
je. Kar društvo in skupnost
od posameznika zahtevata,
je le sposobnost poedinca,
da se v osnovi podvrže in-
teresom slovenstva. Vse
drugo lahko zadrži. Imamo
različne nazore. Eni hodijo
v cerkev, drugi zelo malo

ali nič. Eni si predstavljajo
ureditev domovine jutri na
ta način, drugi na oni na-
čin. Glavno pa moramo vsi
vedeti, namreč, da je do-
movina zaenkrat še zasuš-
njena in da prvo potrebuje
svobode in pa ljudi, ki svo-
bodo spoštujejo. Vse drugo
je drugorazredne važnosti.

Nekaj je, česar se bodo
morala društva počasi o-
tresti: lokalni patriotizem.
Prirodno je, da vsakdo po-
meta prvo na svojem pra-
gu, dela za svoje društvo in
svoj Dom, toda nezrelo bi
bilo pozabljati važnost po-
vezanosti vseh slovenskih
društev v Avstraliji in po
vsem svetu.

Z dobro voljo, prizana-
šanjem, razumevanjem,
samokritiko, predvsem pa
z ljubeznijo za slovensko
stvar, nam bo prav gotovo
uspelo v bodočnosti ustvari-
ti močno povezano slo-
vensko skupnost v Avstra-
liji.

Naj te misli spremljajo
vse zavedne Slovence, ki
bodo našli nekaj zatišja in
nekaj časa za razmišljanje
med velikonočnimi prazni-
ki.

—O—č

ZLATKO IN TINKA VERBIČ ODHAJATA

18. marca sta odletela s
sydneyjskega letališča v To-
ronto, Kanada, g. Zlatko
Verbič in njegova soproga
Tinka.

Oba sta poznana najšir-
šemu krogu Slovencev v
Melbournu kot agilna na-
rodna delavca. G. Verbič
je bil organizator in nekda-
nji predsednik S. K. Mel-
bourn, ga. Verbič pa je
poznana predvsem po svo-
jih igalskih nastopih in re-
citacijah.

Z g. Verbičem bo mel-
bournski slovenski živelj
prav gotovo izgubil enega
najbolj vztrajnih društev-
nih funkcionarjev in po-
budnikov za Slovenski dom
v Melbournu. To mu bodo
prav verjetno priznali vsi
rojaki, brez ozira, če so de-
lili z njim mišljenja v po-
sameznih problemih.

Zelimo, da bi se Verbič
čev par tudi v Kanadi po-
kazal agilen ter se čimpre-
je vživel v nove razmere.

Vso srečo!

VESELE
VELIKONOCNE
PRAZNIKE
ZELI
VSEM
SLOVENCEM
IN SLOVENKAM

"Zar"

JAVNA TRIBUNA

ZAR je vseslovenski in
nestranski list, zato da-
je možnost vsakemu Slo-
vencu, da izrazi svoja mi-
šljenja ter tako doprinese
k raziscenju pojmov.
Dopisi niso nujno v skladu
s konzorcijskim glediscem
(op. ur.)

Centeni,

hvala Vam za poslane stevil-
ke ZARA, ki so mi bile res
vsec. Ce skusam biti nepri-
stranski, moram reci, da mi je
ZAR zelo vsec. Posebno me ve-
seli, da so se po vsej Avstraliji
zbrali trezni in pametni ljudje,
ki so ta list zaceli ter s tem
dali možnost svobodnega mi-
šljenja in tiska za naso skup-
nost. Veseli me, da je to list,
kjer nima nihce monopola. Ka-
kor hitro bom zapustil bolnico
in zacel redno življenje, bom
poravnal naročnino in zacel tu-
di z dopisovanjem.

Za sedaj pa le bratovske poz-
drave in veselo veliko noc.

Toni Irgel

Larand Hospital, Vic.

Centeni, ko sem bil se v Ca-
bramatti, sem pri znancih opa-
zil ZAR. Prosim, da mi ga red-
no posiljate, ker sem ves sre-
cen, da lahko citam novice iz
sveta v lastnem jeziku, ko an-
glescine se prav nic ne razu-
memu. Sem sele kratek cas v
Avstraliji in mi je ZAR se po-
sebej v veliko tolarbo.

Prisrčne pozdrave in srečno
Veliko noc zeli vsem bralcem
ZARA in urednistvu.

Francek Jancar
Ingleburn, N.S.W.

Centeni,

te dni je prisel do nas kot
strela z neba rojak. Cital je pri
znancih ZAR in mi dejal, da
ga zeli narociti. Prepricana
sem, da ga zeli tudi placevati,
ceprav mu zelo trda prede. Tu-
kaj je sele dobro leto. Ima dva
otroka in stanuje v zgradbi, ki
je bila nekoc kurnik. Sest me-
secev ne more najti pripravne
sluzbe. Tamkajšnjemu farme-
rju dela od jutra do mraka za
£3/10/- na teden. Pa se hvale-
zen je, da ga lahko izkorisajo.
S petimi funti je zacel kupovati
zemljo, sedaj dolguje se cez
£1700 za garazo in posestvo.
Lahko si mislite, da mu ni lah-
ko. Vrniti smo mu obisk. Ko
smo odhajali, je pritekel za od-
hajajocim avtomobilom in bil
kot otrok:

"Ne pozabiti narociti ZARA!"

Pavla Miladinovic
Ingleburn, N.S.W.

PISMA ŽARU

Centeni,

v Avstraliji sem šele 8
mesecev. Po naključju sem
zvedel za ŽAR, ki ga zelim
narociti. Slovenskega čtiva
si zelo želim. Vse najbolj-
še pri vasem delu in poz-
drave za vse rojake.

Anton Resnik
Wundowie, W.A.

POMAGAJTE UPRAVI:
JAVITE SPREMEMBO
NASLOVA!

Centeni,

ze delj casa prebiram ZAR,
kjer sem nasel precej zanimi-
vega in vzpodbudnega. Verjet-
no ga vsakdo z veseljem prica-
kuje, mislim pritem one, ki cu-
tijo slovensko.

Sem pa ze veckrat bral, da
so ljudje, ki ne marajo ZARA,
ki ne marajo slovenskih drustev
in Slovenskega doma v Sydneyu.
Ob takih priloznostih pac
zaboli vse zavedne in svobodo-
ljubne Slovence in Slovenke.
Pravijo, da ZAR ni zanimiv in
da Slovenski dom vzbudi ze pri
vrodu neprijeten občutek. Eden
takih Slovencev je g. Kolar iz
N.S.W. Kot vem, Doma niso se-
zidali Slovenci, vendar je zelo
grdo obrekovati tako majhno,
vendar uspesno shajalisce. Ne-
srecni pisec naj bi bil zadovo-
ljen, da ima prostor, kjer se
lahko svobodno pogovori v svo-
jem jeziku, ko smo tako dalec
od domovine, zemlje, ki smo jo
bili prisiljeni zapustiti.

ZARU IN njegovim bralcem
zelim mnogo uspeha ter veselo
veliko noc.

Janez Flisar z družino
Naretha, W.A.

P.S.: Prilagam £2 za naroc-
nino v 1959, ostali tri funti pa
naj bodo za Slovenski dom v
Sydneyu ali pa za ostale svrhe.

Žar v novi pisarni

Pretekli teden sta se
uredništvo in uprava ŽARA
preselila na 90 Queen St.,
Woollahra. Telefonska šte-
vilka je FB 4256.

Nova pisarna je nekaj
sto korakov od Slovenske-
ga doma, toda v isti ulici.

Vse kaže, da bo Wooll-
ahra postala nekako slo-
vensko središče v Sydneyu.
Poleg doma je kupilo svo-
je hiše že nekaj rojakov. V
Moncur St., ima tudi hišo
g. dr. R. Olip, zastopnik
Standard paketov, nedaleč,

Najboljsi nasvet

Johny Weismueller-Tar-
tožil. On pa me je zopet
zan pripoveduje v svojih
spominih, kako mu je nje-
gov trener William Bach-
rach pomagal rešiti življe-
nje.

Pri treniranju v bazenu,
ki je imel na dnu črte, po-
katerih naj pride plavalec
najhitreje k cilju, mu je tre-
ner raje postavil na drugo
stran bazena svoj športni
klobuk. Dejal je, naj si po-
stavi tega za cilj, in poza-
bi na črte na dnu.

Tako pripoveduje Johny
Weismueller:

"Ko sem bil na vrhuncu
slave, so se filmski produ-
centi začeli ukvarjati z mi-
slijo, kako obnoviti Tarza-
nove avanture. Priznali so
mi, da imam odlične atlet-
ske kakovosti, vendar ni-
sem bil igralec. Začeli so
me učiti pa ni šlo. Zatekel
sem se k trenerju in mu po-

tožil. On pa me je zopet
spomnil sem se na nasvet s
klobukom in uspeh je bil tu.

Neketa večera smo se od-
pravili v čolnu proti otoku
Santa Catalina. Bil sem v
družbi z ženo in njenimi
starši. Na polovici poti pa
smo dobili vihar. Ko sem
popravljaj vrvi, me je si
lovito guganje vrglo na
čoln, kjer sem obležal ne-
zavesten, nakar so me va-
lovi sprali v morje. Ugledal
sem zadnje luči na čolnu, ki
se je zgubljal v noči. Ostali
niti opazili niso, da sem iz-
ginil.

V obupu sem začel kri-
čati, vendar me niso slišali.
Ceprav zmeden, sem se
spomnil nasveta s klobu-
kom. Le da je bil tokrat
klobuk—velikotok Santa
Catalina. Po treh urah sem
opazil luči. Skoraj bi zajo-
kal od sreče.

čeprav že v Paddingtonu
pa je tudi sedež slovenske-
ga duhovnika č. g. patra
Bernarda Ambrožiča.

NAROČNINA ZA LETO

1959

£2-0-0

GEORGE CROSS—JUST 2:1 (1:1)

Igre, ki je bila na stadionu Showgrounda, se je udeležilo 7.000 gledalcev. Zasedba JUSTA je bila naslednja: Ruyters, Brenner, Režuk, Gulin, Rakič, Roddek, Božovič (prvi polčas) Grgas (drugi polčas), Marinović, Beattie, Schroeder, Fabijančič.

Sedaj pa še o SUN CUPU: Maltežani so z zmago v finalnih zmagali, toda pokala niso dobili. Juventus, lanskeletni osvajalet SUN CUPA je imel svoj pokal na varnem mestu, toda ko so ga hoteli nekaj dni pred finalnim srečanjem vrniti Zvezi, tro-

feje ni bilo. Nekdo ga je odnesel. Predsednik Juventus, Mr. Borsari pravi, da je zadevo takoj javil policiji.

Povedati moramo tudi, da so Maltežani prišli letos na zeleno vejo s pomočjo protesta proti Juventusu ter si tako pridobili pot v pol finale za zeleno mizo in ne na zelenem polju. Po vsem tem ni čudno, da je letos pri tekmovanju za SUN CUP prišlo do takšnih zmed.

PIŠE F. GOLEC

Zgodovina našega nogometa

Prvo žogo smo dobili 1. 1893

Nima smisla, da bi skušali najti zibelko nogometa. Čeprav mnogi trdijo, da je domovina tega športa Anglija, bo to držalo le v toliko, kolikor govorimo o modernem nogometu.

Podatki o jugoslovanski nogometni zgodovini so zelo slabi, vendar smatrano za rojstno leto 1893. V Zagreb je prinesel žogo eden pionirjev nogometa na Hrvaškem Franjo Bučar, ki je studiral tedaj na central-

nem gimnastičnem zavodu v Stockholmu, na eni redkih šol te vrste na svetu. V Sokolu je igra kmalu našla mnogo pristašev. Kmalu so se začeli nogometniki zbirati v svoje klube, pri čemer so posebno prednjačili srednješolci, ki so jih za to igro navduševali učitelji telesne vzgoje.

V Beogradu so se prvič zapodili za žogo 1. 1902. Takrat so bili pionirji študentje, ki so prinesli žogo iz Švice. Prve tekme so bile v primeri z današnjim do-

kaj šaljive. Naj omenimo samo to, da so igrali brez pravil in brez sodnika. Tekme so trajale tudi po nekaj ur in je bil običaj, da so jih zaključili šele tedaj, ko je ena stran dosegla 12 golov.

Ze 1. 1903 je prišlo do organiziranega igranja. Ni mogoce reči, ali je bil prvi klub "Srbski meč" ali "Soko." L. 1913. so sestavili nekakšno srbsko reprezentanco in odšli na tekmo v Zagreb, kjer so se pomerili s "Haškom." Zagrebčani so zmagali z 8:10 in 6:0.

Tudi podatki o rojstvu nogometa v Sloveniji so zelo skopi. Prva nogometna dejavnost na slovenskih tleh pa ni bila slovenska. Prvi nogometni klubi so bili namreč nemški (Maribor, Celje, Ljubljana) ali pa italijanski (Trst, Gorica.)

Na 1. gimnaziji v Ljubljani so osnovali klub, ki je dobil več posnemalcev med dijaki. Več klubov se je 1910 združilo v nov klub "Hermes." Še istega leta so dobili igrišče, 1. 1911, 7. maja pa je bila igra med "Hermesom" in tržaškim "Studentom." Rezultat je bil 2:2.

Istega leta so v Ljubljani osnovali "Ilirijo," ki je tesno povezana s prvimi stranmi slovenske nogometne zgodovine. L. 1913 je v Ljubljani gostovala slavna praška "Slavija," ki je premagala "Ilirijo" z 10:0. Tedaj so namreč šele Ljubljancem videli, kaj je moderni — za tiste čase namreč — nogomet.

Kot pri drugi športih, tako je tudi pri nogometu eden prvih pionirjev inženir Stanko Bloudek.

(Nadaljevanje sledi)

Izumiteljeva pravda za milijon

V Sarajevu, v mestu ob Miljacki, je te dni mogoče mraz, vendar bolj ko pogovorimo o tem, ali bi bilo bolje, če bi sonce že imelo večjo moč ali pa je prav, da zima še kaže zobe, govore Sarajevčani o pravzaprav neobičajni smoli novatorja — kovinostrugarja z Marinega dvora . . . Morda sem stvar pretiral in da tamkaj ni niti mraz, niti ni zainteresiranost ljudstva za nenavadno smolo našega kovinostrugarja . . .

Kakor koli. Denimo roke na srce . . . Za vsakogar, ki se tamkaj ukvarja z vsakdanjimi težavami in se spet veseli ob najmanjši stvari, ima vendar besedica milijoni kaj lep, skoraj bi rekli pravljici prizvok. No, za Dušana Filipoviča pa milijon, ki ga je prejel nedolgo tega z diplomami in priznanji vred, ni pomenil kdo ve kaj. Bolj je bil vesel samega priznanja kot denarja. Kajti ideja, ki je po dolgih letih vztrajnega dela zaživela, je bila prav gotovo več vredna kot milijon.

Nevsakdanja je ta zgodba in za bralce bo brez dvoma zanimiva, za Filipoviča pa je bolj intimna tragedija . . .

L. 1948. se je Filipovič poročil: zamisel: napravil bi grelec, tak grelec, v katerem bi voda zamenjala drago, uvoženo "cekas" žico. Začel je. Šest let je vztrajno delal. Ta leta so bila leta kratkih stikov, ek-

splozija in obupovanja. Hotel je že kdo ve koliko krat vreči puško v koruzo pa se je spet odločil, da ne bo odnehal. Njegova vstrajnost je končno bila poplačana nekega jutra, ko sonce še ni čisto pokukalo izza Trebeviča. Takrat je namreč opazil, da je voda v njegovem grelcu spremenila temperaturo. To je bil prvi znak uspeha. Vse, kar se je potem zgodilo, se je bliskovito. Filipovič je izpopolnjeval svoj izum in ga po dolgem končno registriral kot patent. Prijatelji in znanci so ga vseprek hvalili in se čudili njegovim sposobnostim. O njegovem izumu so slišale tudi inženirske tvrdke in mu ponujale lepe denarce za odkup patenta. Toda ni ga dal "Nisem si želel denarja," bi rekel Filipovič, če bi ga spraševali o njegovem "milijenu." Nekatera podjetja so mu ponujala takšne vsote denarja, da mu leta in leta ne bi bilo treba delati.

Filipovičeva iznajdba je dobila zaporedno štev. 29253 — P. Nagrada — milijon. Toda ni minilo štirinajst dni, ko je moral vrli in seveda tudi diplomovator vrniti ves milijon. Takorekoč čez noč je ostal brez priznanja in denarja. Še več. Nekaj dni za tem se klopri in očitali so mu, da je celo znašel na zatožni klopri in očitali so mu, da je omenjeni izum ukradel

in ga prijavil kot lastnega. Kako mu je bilo pri srcu, si lahko mislite . . .

Začel je razmišljati, kako da sodišče dvomi vanj? Kdo bi mogel to storiti? V mislih je pretehtal vse znanke in prijatelje in prišel do zaključka, da takih sovražnikov, ki bi mu kaj takega "skuhali," pravzaprav nima . . .

In vendar . . . Pred leti se je Filipovič mudil v Skoplju. Tam je srečal nekega Dimitrijeviča, s katerim sta se pomenkovala. Beseda je dela besedo in Filipovič je zaupal znanцу svoj izum. Kot rečene, je bilo to pred leti. No, in sedaj ga prav ta Dimitrijevič toži, da mu je ukardel iedjo češ da ima on prav tako novatorijo. Filipovič in drugi sicer pravijo, da ta še daleč ni podoben njegovemu . . .

Filipovič hodi sedaj na sodišče. Šestkrat je že sedel na zatožni klopi, dvakrat je že bil obsojen, vendar je vrhovno sodišče obakrat razveljavilo sodbo. Te dni čaka na tretjo sodbo.

Zvezni patentni urad, ki je najprej priznal Filipoviča za novatorja, je spričo okoliščin, ki so se med tem neverjetno zavozljale, odvil priznanje Filipoviču. Kot zdaj vse kaže bo spor okoli patenta rešen v korist Sarajevčana. Medtem pa 29253-P, katerega kalkulacija za en izdelek znaša pičlih 280 dinarjev, čaka. Čaka tudi milijon . . .

UMETNIKI IN CARINIKI

Jugoslovanski slikarji so še vedno v nejasnosti, na kakšne težave bi naleteli pri carinskih oblasteh, če bi na mednarodnih razstavah prodali svoja dela.

Tako se je zgodilo, da je v nekem takem primeru carinik zavzel naslednje stališče in seveda tudi rešitev: V primeru razstavljanja slik v inozemstvu in njih prodaje, je plačati carini za v inozemstvu prodane slike v tisti višini, kakršni je bila položena kavcija na vsako sliko. (V Jugoslaviji pa imajo predpis, da je treba tako sliko predhodno pregledati po strokovni komisiji, katera jo obenem oceni. Vsaka slika, umetniška slika, je ocenjena najmanj na 30.000 dinarjev in isto vsoto je treba plačati kot kavcijo na carini, predno roma slika v inozemstvo. Po tej logiki razstavljaajoči umetnik ne prejme nič od svojega dela, za rameček pa ima prevozne in potniške stroške ter delo.

MALI OGLASI

H. KOTA — Dentalni laboratorij

Precizna in zanesljiva zoba-tehnična dela.
Mostovi in umetno zoborje.

12 Notts Ave, Bondi Beach, N.S.W.

Tel.: FY 3862 — Tram stop 41

Nasproti plavalnega bazena

Telefonirajte pred prihodom.

NAROČNINA ZA LETO

1959

£2-0-0

Resno slovensko dekle iz Sydneya bi želelo delati na farmi pri naši družini v Queenslandu. Naslov v uredništvu.

NESLOGA TLAČI — SLOGA JAČI

Ako želite poklicati v Avstralijo očeta, mater, brata, sestro ali svojga dekleta,

potem se mirno obrnite na, v teh zadevah izkušeno firmo

DR. JURE KOCETA

(G.P.O. Box 670, Perth, W. A.)